

สรุปสำหรับผู้บริหาร

1. การติดตามประเมินผลในระบอดำเนินงานตามโครงการ

โครงการพัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชน 5 จังหวัดภาคใต้เพื่อชีวิตทิศทางการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการตัดสินใจ ในส่วนของตำบลคูหาใต้ และตำบลควนรู อำเภอรักขุมิ จังหวัดสงขลา ได้เริ่มโครงการมาตั้งแต่ เดือนมีนาคม 2550 เป็นการดำเนินงานตามโครงการที่อยู่ภายใต้การสนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลคูหาใต้ และตำบลควนรู เพื่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีและในส่วนภาคประชาชนที่เกี่ยวกับการจัดทำแผนชีวิตชุมชน ในส่วนที่สำคัญของโครงการคือการจัดเก็บข้อมูลและนำเข้าไปโปรแกรม แล้วนำมาตรวจสอบวิเคราะห์ร่วมกับชุมชนเพื่อการทำแผนพัฒนาตำบล ปี2552-2554 ซึ่งคนในสังคมตำบลคูหาใต้ และตำบลควนรู ร่วมกันกำหนดขึ้นภายใต้แนวคิดที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” พร้อมทั้งน้อมนำ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” นำทางในการพัฒนาข้อมูลและบริหารตำบล โดยให้ความสำคัญกับการวิจัยที่สมดุล ทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดความสำเร็จที่ยั่งยืนและอยู่ดีมีสุขของคนในตำบลโดยการกำหนดยุทธศาสตร์ ที่สนับสนุนการเชื่อมโยง เป็น 3 กลุ่ม กล่าวคือ **กลุ่มที่หนึ่ง** เป็นกลุ่มการสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีให้เกิดขึ้นในทุกภาคส่วนของตำบล **กลุ่มที่สอง** กลุ่มการเสริมสร้างรากฐานของสังคมในตำบลให้เกิดความเข้มแข็ง ด้วยวิธีการส่งเสริมแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเองสร้างกระบวนการให้ชุมชนเกิดสำนึกในการดูแลชุมชนโดยชุมชน **กลุ่มที่สาม** การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจให้เข้าสู่ความสมดุลและยั่งยืนในการสนับสนุนกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ให้เกิดความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ ตลอดจนต้องการขจัดปัญหาความแตกแยกในชุมชนที่ไม่สามารถนำไปสู่การพัฒนาที่ดีได้

การผลักดันแผนชุมชนให้มีการเก็บข้อมูลมาเพื่อทำการตรวจสอบ, วิเคราะห์, สังเคราะห์ และทำให้เกิดการปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ภาคีการพัฒนาทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ต่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาตามบทบาทที่เกี่ยวข้องในรูปแบบต่าง ๆ สำนักงาน อบต. คูหาใต้ และต.ควนรู จึงได้จัดทำแผนพัฒนาที่สำคัญ ๆ ดังนี้คือแผนจายสวัสดิการผู้ด้อยโอกาส, ผู้สูงอายุผู้พิการอย่างถาวรในการจัดทำโครงการจัดการขยะเพื่อสวัสดิการ อันเป็นส่วนหนึ่งของการขจัดมลภาวะเกี่ยวกับขยะ รวมทั้งมีการพัฒนาระบบติดตามประเมินผลและสร้างตัวชี้วัดที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม ในปี 2550 ทาง อบต. คูหาใต้ และต.ควนรู ได้ทำโครงการเพื่อตอบสนองแผนพัฒนา 3 ปี โดยได้ดำเนินการร่วมกับโครงการพัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชน 5 จังหวัด ภาคใต้เพื่อชีวิตทิศทางการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการตัดสินใจ ได้ดำเนินการมาถึงเดือนสุดท้ายของโครงการ อบต.คูหาใต้ และต.ควนรู ถือเป็นภารกิจโดยตรงที่ต้องดำเนินการติดตาม

ประเมินผลการทำงาน ของศูนย์วิจัยและพัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชนเพื่อสนับสนุน รองรับการตัดสินใจตำบลคูหาใต้ (สรส.-คูหาใต้) อย่างต่อเนื่องจึงได้จัดทำรายงานการติดตามผลการ ดำเนินงาน โดยให้ความสำคัญกับการติดตามประเมินผลใน 3 ประการ ดังนี้

ประการที่หนึ่ง: การประเมินผลการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโครงการ ทั้งระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และหมายรวมรวมถึง พนักงานเจ้าหน้าที่ อบต.ที่เกี่ยวข้องเป้าหมายคือการยกระดับ คุณภาพในระบบการทำงานเป็นทีม การพัฒนาให้เกิดทักษะในการจัดทำแผนงานโครงการ ภายใต้ การใช้ฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนา เป้าหมายการบริหารจัดการที่ดีและสร้างเสริมให้เกิดสำนึกต่อ พนักงานเจ้าหน้าที่ ให้เกิดธรรมาภิบาลและสามารถร่วมงานกับหน่วยงานอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการสร้างสำนึกให้กับ ส.อบต.ในพื้นที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สภามัคคุเทศน์ ให้เกิด ความเข้าใจในการใช้ฐานข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ

ประการที่สอง: การติดตามผลการดำเนินงานที่ตอบสนองตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่ สกว.สนับสนุน เป็นการรายงานให้เห็นการบรรลุผลตามเป้าหมายหลักของโครงการ ในด้านต่าง ๆ ดังนี้ เกิดการดำเนินงานที่สำคัญในโครงการ ทราบปัญหาและอุปสรรคอะไรที่ทำให้การดำเนินงาน ตามโครงการเกิดการล่าช้า

ประการที่สาม: การประเมินผลกระทบที่เกิดจากการทำงานตามโครงการ เพื่อสะท้อนให้ เห็น การนำประโยชน์จากโครงการมาใช้ในการทำงานของ อบต. ตลอดจนเป็นการเชื่อมโยงแกนนำ ในชุมชนให้เกิดวิสัยทัศน์ในรูปแบบการมีส่วนร่วม ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวความคิดที่ใช้ ระบบการทำประชาคม เป็นการใช้ฐานข้อมูลเพื่อทำแผน และการประเมินศักยภาพของแกนนำ และ คณะทำงานโครงการที่ได้รับการแต่งตั้ง

2. ผลการดำเนินงานตามเป้าหมายของโครงการพัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือน และชุมชนใน 5 จังหวัดภาคใต้เพื่อชีวิตทิศทางการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การประเมิน เปรียบเทียบผลการดำเนินงานตามโครงการกับเป้าหมายหลักของโครงการ พบว่าผลการทำงาน โครงการสามารถบรรลุเป้าหมายหลักของโครงการเป็นส่วนใหญ่ โดยสรุปได้ดังนี้

2.1. การจัดเตรียมความพร้อม ระยะเวลาของโครงการจำนวน 15 เดือน ในช่วงแรก นับว่า โครงการนี้เป็นโครงใหม่ และยากมากที่จะเข้าใจก่อนการปฏิบัติ จึงได้เชิญแกนนำในชุมชนที่มีใน ทุกหมู่บ้านหมายรวมถึง ส.อบต., กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน, ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และแกนนำภาค ประชาชน ที่สังกัดสภาองค์กรชุมชนตำบลคูหาใต้ ซึ่งเป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาตำบล ร่วมกับ อบต. เข้าร่วมประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจโครงการ ผลการประชุม แกนนำเกิดความเข้าใจเบื้องต้น และให้สามารถดำเนินการตามโครงการได้

2.2. สร้างการเรียนรู้ให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่และแกนนำชุมชนที่เป็นนักวิจัยในด้านเสริมทักษะเรียนรู้ระบบโปรแกรมต่างๆ ร่วมกับมหาวิทยาลัยทักษิณ จนเกิดความเข้าใจในโปรแกรม Map Window GIS, โปรแกรมখনหาด, จนทำให้เกิดทักษะและความเข้าใจในโปรแกรมพร้อมที่จะนำมาใช้งานได้

2.3. การบริหารจัดการที่ดีในการดำเนินงานตามโครงการให้ก้าวหน้าขึ้น โดยเฉพาะการพัฒนากระบวนการราชการ การสร้างธรรมาภิบาลภาคเอกชน ขณะที่ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนามากขึ้น การผลักดันและส่งเสริมให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีในทุกภาคส่วน ส่งผลให้ภาพลักษณ์การดำเนินงานตามโครงการที่ดี ภาคส่วนต่างๆดีขึ้น ภาคพนักงานเจ้าหน้าที่ปรับตัวก้าวสู่ความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ ขณะที่ภาคประชาชนมีแนวโน้มการเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน

2.4. การประสานความร่วมมือจากภาคีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ภาคอำเภอ สำนักงานทะเบียนราษฎร โดยการประสานความร่วมมือให้จัดพิมพ์ข้อมูลครัวเรือน ตามทะเบียนราษฎร ที่มีอยู่ของตำบล สำนักงานที่ดินอำเภอในการขอถ่ายแผ่นระวางที่ดิน และกรมพัฒนาที่ดินในการขอซื้อภาพถ่ายทางอากาศ สอโรส 1:25000 โรงเรียนในตำบลจำนวน 8 โรงเรียน สถานีอนามัย ในตำบล และสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอรัษฎา โดยการประสานเชื่อมโยงกระบวนการทำแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง ประสานร่วมกับเครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเองตำบลลูกหาได้ และสภาผู้นำภาคประชาชนตำบลลูกหาได้ (สภา108) สภาองค์กรชุมชนทั้ง 2 ตำบล

2.5. ส่งเสริมความพร้อม การเผยแพร่ให้ชุมชนเกิดสำนึกร่วมในการให้ข้อมูล โดยการจัดให้มีการอบรมแกนนำชุมชนและเยาวชนให้เกิดสำนึกในการเก็บข้อมูลครัวเรือน และเป็นการสร้างการประชาสัมพันธ์โครงการไปพร้อมกัน ส่งผลให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบมากขึ้น พร้อมกับการนำข้อมูลมาตรวจสอบ และนำเข้าไปในโปรแกรมต่างๆ ได้สมบูรณ์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการทำงานของ อบต.มากขึ้น

2.6. สนับสนุนและส่งเสริมให้ชุมชนเรียนรู้โปรแกรมท้องถิ่นไทย โดยการฝึกอบรมให้เยาวชนในทุกหมู่บ้านรวม 14 หมู่บ้านสามารถติดตั้งและบันทึกโปรแกรมท้องถิ่นไทย ส่งผลให้เกิดความก้าวหน้าในโครงการให้สามารถขยายไปถึงหมู่บ้าน ทุกหมู่บ้าน และมีนโยบายสนับสนุนเครื่องคอมพิวเตอร์ให้หมู่บ้าน ได้นำเข้าข้อมูลในแต่ละหมู่บ้านแล้วส่งต่อมายัง (สรส.-ลูกหาได้) ในโอกาสต่อไปได้อย่างเป็นระบบ และฐานข้อมูลสามารถเป็นปัจจุบันตลอดเวลาเป็นผลให้เกิดการตัดสินใจพัฒนาได้ตรงเป้าหมายมากขึ้น

2.7. สนับสนุนงบประมาณในการจัดทำ โครงการร่วมกับโครงการแม่ในระดับ 5 จังหวัด ทาง อบต. ตำบลลูกหาได้ได้ดำเนินการจัดตั้งงบประมาณเพื่ออุดหนุนโครงการแม่ในระดับ 5 จังหวัด เป็นเงิน 100,000 บาท เพื่อจัดตั้ง สรส.ประจำตำบลถาวรโดยกำหนดให้ที่ทำการศูนย์ตั้งอยู่ในอาคาร อบต. และสนับสนุนงบประมาณ ในปี 2552-2554 ปีละ 200,000 บาท เพื่อดำเนินการ วิจัยตามโจทย์

ที่คณะทำงานวิจัยร่วมกันตั้งขึ้น และเพื่อพัฒนาข้อมูลให้เป็นปัจจุบันตลอดเวลา ในส่วนของ อบต. ควนรู ได้ตั้งงบประมาณ ปีละ 100,000 บาท จึงสามารถทำให้ข้อมูลใช้เป็นประโยชน์ขึ้นต่อไปในอนาคต

3. ผลการดำเนินงานที่สำคัญที่มาจากการทำงานฐานข้อมูลและแนวคิดต่อไป การดำเนินงานในระยะเริ่มต้นและระยะสิ้นสุดโครงการ ที่ประสบผลสำเร็จสามารถบรรลุเป้าหมายหลักโครงการเป็นส่วนใหญ่ เกิดจากการดำเนินงานที่สำคัญของ ฝ่ายบริหารโครงการแม่ และอบต. ภาติพัฒนา, ส่วนงานราชการ ที่เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่อบต. ตลอดจนส่วนท้องถิ่น ที่เป็นกำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน และภาคประชาชนในตำบลคูหาใต้และตำบลควนรู ภายใต้การบริหารการจัดการ การวางแผน และการปฏิบัติร่วมกันอย่างเป็นระบบ และเป็นขั้นเป็นตอนอันส่งผลให้บรรลุเป้าหมายที่นำมาใช้งานได้และกระบวนการทำงาน ระหว่างทางก่อให้เกิดความสามัคคีและเกิดทักษะร่วมกัน ตามรายละเอียด ดังนี้

3.1. การเสริมสร้างระบบการบริหารจัดการที่ดีในทุกภาคส่วน

(1) การพัฒนาระบบการใช้เครื่องมือในการดำเนินงาน โดยการจัดส่งพนักงานเจ้าหน้าที่ (อบต.) และผู้ประสานงานตำบลที่เป็นภาคประชาชนเข้าอบรมเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือและการเรียนรู้เรื่องโปรแกรมต่าง เช่น โปรแกรม Map Window GIS, โปรแกรมখনหาด, โปรแกรมมิดดิล, โปรแกรมท้องทุ่งไทย ทำให้การพัฒนาการใช้โปรแกรมมีความก้าวหน้าเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการปรับปรุงโปรแกรมต่าง ๆ ที่กล่าวถึงให้สามารถเชื่อมโยงกันได้ ให้มีการนำเข้าข้อมูลได้อย่างสมบูรณ์ ตลอดจนการส่งเสริมให้ระดับหมู่บ้านได้มีโอกาสได้เรียนรู้โดยเฉพาะเยาวชนที่มีความสำคัญในการจัดการชุมชนร่วมกับแกนนำและผู้บริหารอบต. เพื่อให้อบต. คูหาใต้มีสมรรถนะสูงในส่วนการพัฒนาคุณภาพการใช้ข้อมูลมาเพื่อดำเนินตัดสินใจ สุดท้ายได้ยกระดับขีดความสามารถให้ผู้ประสานงานตำบล และพนักงานเจ้าหน้าที่ อบต.เกิดทักษะในการใช้โปรแกรมร่วมกับโปรแกรมออกแบบของฝ่ายช่าง อบต. สามารถออกแบบถนนได้รวดเร็วกว่าที่ออกไปรังวัดเหมือนที่ผ่านมา ในด้านการกระจายการเรียนรู้เรื่องโปรแกรม ก่อให้เกิดแกนนำในชุมชนตำบลคูหาใต้สามารถถ่ายทอดโปรแกรม ไปถึงในระดับหมู่บ้านและตำบลข้างเคียงเกิดความสนใจที่นำไปใช้ในการบริหารจัดการตำบลของตนเองถือว่า ตำบลคูหาใต้เป็นแหล่งเรียนรู้ของตำบลรอบข้างได้เป็นอย่างดี และสามารถเชื่อมโยงข้อมูลให้สามารถนำมาวิเคราะห์ในระดับอำเภอ ในโอกาสข้างหน้า สามารถบูรณาการแผนพัฒนาระดับอำเภอได้เนื่องจากพัฒนาชุมชนอำเภอรัตภูมิ มีความตระหนักและให้ความสนใจเป็นอย่างดี

(2) การบริหารจัดการที่ดีภาคประชาชน อบต.ได้ออกหนังสือแต่งตั้งคณะทำงานตามโครงการเป็นการเริ่มต้นการรณรงค์กระบวนการแบบมีส่วนร่วม ที่มีทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมคิดร่วมทำโครงการโดยแบ่งออกเป็นสองชุดคือ ระดับตำบล และระดับหมู่บ้าน ซึ่งคณะทำงาน ที่กล่าวนี้ มาจากภาคส่วนท้องถิ่น จำนวน 14 คน และพนักงานเจ้าหน้าที่อบต.,ผู้บริหาร,เครือข่ายแผนชีวิต

ชุมชนพึ่งตนเองตำบลคูหาใต้, แกนนากลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในตำบล, สมาชิก อบต. ทั้ง 14 หมู่บ้าน และสมาชิกสภาผู้นำภาคประชาชนคูหาใต้ (สภา108), สมาชิกสภาองค์กรชุมชนตำบลคูหาใต้, โดยแบ่งเป็นคณะทำงานระดับตำบล 23 คน ระดับหมู่บ้านๆ ละ 5 คนรวม14หมู่บ้าน 70 คน รวมสองระดับ จำนวน 93 คนโดยเน้นหนักไปที่ ภาคประชาชนเป็นตัวตั้ง เพื่อสร้างกระบวนการให้ได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ในหลักคิดที่ว่า“เจ้าหน้าที่มีทางย้ายไปที่อื่นแต่คนในพื้นที่ไม่หนีไปไหนทำให้ข้อมูลเป็นปัจจุบันตลอดเวลา”

3.2 การพัฒนาคุณภาพคนและการคุ้มครองทางสังคม

(1) การพัฒนาคนให้มีคุณภาพและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีการปฏิรูประบบการทำงานโครงการอย่างต่อเนื่อง ได้แก่การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาบ้านเรือนในโปรแกรม MapWinowGIS ด้วยวิธีการประชุมให้เกิดทักษะในการถ่ายภาพทางอากาศและการเปลี่ยนแปลงในการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีการเปลี่ยนแปลงหลังจากปี 2547 (ภาพถ่ายทางอากาศทราบว่าถ่ายเมื่อ วันที่ 24 เมษายน 2547 เนื่องจากมีหลักฐานเชิงประจักษ์ในกรณีที่ตั้งวางจุดพักที่บ้านเรือน และมีข้อสังเกตจากบ้านหลังหนึ่งในหมู่ที่ 2 คือบ้านนางสุชีพ นาคสั่ว มีงานศพและมีเต็นท์ที่ใช้บ่งบอกได้รับการยืนยันจากเจ้าของบ้าน) จึงทำให้แกนนำในหมู่บ้านอย่างน้อยหมู่บ้านละ 10-15 คนมีความเข้าใจและได้เรียนรู้สภาพพื้นที่ในตำบล จากภาพถ่ายทางอากาศหมายความว่าแกนนำสามารถศึกษาภูมิประเทศด้วยภาพถ่ายทางอากาศได้เป็นอย่างดี จึงทำให้ชุมชนรู้เท่าทันในระบบการผลิตต่อการเปลี่ยนแปลง

(2) การพัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคมได้ขยายเครือข่ายโปรแกรมท้องทุ่งไทยให้เยาวชนดำเนินการได้เองในหมู่บ้านตลอดจนการอบรมแกนนำชุมชน และเยาวชนให้เกิดทักษะในการเก็บข้อมูล ตรวจสอบข้อมูล ก่อให้เกิดความรู้ในการวิเคราะห์สังเคราะห์และเยาวชนเกิดความประทับใจในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทางสังคมและการพัฒนาตำบลซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างภูมิคุ้มกันมิให้เยาวชนออกนอกกลุ่มออกไปในทางที่ไม่ดี เท่ากับเป็นการคุ้มครองทางสังคมได้อย่างดีและจะทำต่อไปในอนาคตภายใต้ ศรส.

(3) การป้องกันและไขปัญหาหาเสพติด โครงการนี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของการเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาหาเสพติดในตำบล โดยเนื้อแท้และวัตถุประสงค์ของโครงการมองแล้วไม่น่าจะเกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหานี้ แต่ในระหว่างทางการดำเนินตามโครงการที่ใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม ทำให้เยาวชนส่วนหนึ่งเกิดความประทับใจในการเข้ามามีส่วนร่วมและเกิดสนุกกับโปรแกรมท้องทุ่งไทยซึ่งชีวิตได้จากการฝึกอบรมทั้งสองรุ่น จำนวน 140 คน เยาวชนเกิดความเข้าใจในการรักษาดินและอยากจะทำร่วมกับแกนนำตลอดไป อนึ่ง ส่วนหนึ่งของโปรแกรม Map Window GIS ที่สามารถวางแผนข้อมูลกลุ่มเสี่ยงในเรื่องยาเสพติด การเก็บข้อมูลเพื่อเชื่อมต่อในโปรแกรม ทำให้ทราบประชากรแฝงที่เข้ามาอยู่ในตำบลจึงก่อให้เกิดการเฝ้าระวังมากขึ้น และการแบ่งเขตการปกครองย่อย (เขตพัฒนาคือกลุ่มบ้านย่อยในหมู่บ้าน อาทิหมู่ที่ 12 มีกลุ่มบ้านย่อยเช่น บ้านเกาะปลิง

,บ้านกันมัน,บ้านหนองสายฯ ทำให้ทราบจำนวนกลุ่มบ้านย่อยมีจำนวนเท่าไร) ที่ประสานร่วมกับฝ่ายปกครอง ที่ให้มีการบริหารจัดการหมู่บ้าน เกิดกำหนดให้มีแกนนำ 1 คน ดูแลครัวเรือน 15 ครัวเรือน และข้อมูลเหล่านี้ได้ถูกนำมาบันทึกไว้ในโปรแกรม และสามารถจัดพิมพ์ให้ผู้ใหญ่บ้านได้นำไปบริหารจัดการหมู่บ้านได้เป็นอย่างดี

(4) การส่งเสริมบทบาทครอบครัว/ องค์กรทางศาสนา/ โรงเรียน/ ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา ดำเนินการพัฒนาความรู้ความสามารถให้กับครัวเรือน ชีววัดได้จากการเก็บข้อมูลวิจัยตามตัวชีวัด 17 ข้อจำนวน 447 ครัวเรือน ทำให้ครัวเรือนสามารถทราบในบทบาทตัวเองได้เป็นอย่างดี และการเก็บข้อมูลรายละเอียด 173 รายการที่ทำให้ทราบถึงทรัพย์สิน,หนี้สิน,อาชีพ,รายได้รายจ่าย 2,590 ครัวเรือน จึงทำให้ครัวเรือนเกิดการประมาณตนในการใช้จ่ายมากขึ้น ด้านองค์กรทางศาสนา จากการเก็บข้อมูล 173 รายการ ทำให้ทราบว่าประชากรส่วนหนึ่งละเลยต่อการปฏิบัติศาสนาซึ่งเป็นข้อมูลหนึ่งที่ทำให้ อบต.จัดหลักสูตรอบรมวัฒนธรรมชุมชนขึ้นเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2551 และจัดกิจกรรมโครงการเสริมสร้างเด็ก ขึ้นที่วัดเจริญภูผา เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2551 ซึ่งกิจกรรมนี้ได้ร่วมกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา (พมจ.) โดยใช้ฐานข้อมูล จากโปรแกรมขอนหาในการค้นหาช่วงอายุเด็ก ด้านโรงเรียน ทางโครงการได้ร่วมกับโรงเรียนมัธยมสิริวัณวรี 2 สงขลา เพื่อวางจุดพิกัดบ้านเรือนเด็กนักเรียน ขณะรายงานนี้ แม้ยังไม่แล้วเสร็จแต่ก็อยู่ในระหว่างการดำเนิน และสนับสนุนให้โรงเรียนดำเนินการเรื่องนี้ตั้งแต่วันเข้ามารายงานตัวสมัครเรียนจึงกลายเป็นนโยบายของคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนทั้ง 8 โรงเรียน ตำบลจึงสามารถชีวัดได้ว่าโครงการนี้เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ชุมชน เกิดสำนึกในการมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ

3.3 การปรับโครงสร้างการพัฒนาหมู่บ้านและตำบลอย่างยั่งยืน

(1) การแก้ไขปัญหาความยากจนในหมู่บ้านและระดับตำบลภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในสังคม การดำเนินการวางจุดพิกัดบ้านเรือนทำให้ทราบว่าประชากรส่วนหนึ่งยังไม่มีบ้านที่สามารถขอยกบ้านเลขที่ได้ เนื่องจากเป็นบ้านที่ไม่มั่นคงตามระบบผังเมืองจึงต้องอาศัยบ้านเลขที่ บิดา-มารดา จึงก่อให้เกิดเครือข่ายบ้านมั่นคงขึ้นในตำบลคูหาใต้ ซึ่งอยู่ระหว่างการพัฒนากระบวนการเครือข่ายนี้และโอกาสต่อไปหากตัดสินใจจะช่วยเหลือจากภาครัฐจะต้องนำบ้านเหล่านี้มาพิจารณาเป็นอันดับแรก ซึ่งแตกต่างจากที่ผ่านมาที่อำนาจการตัดสินใจอยู่ที่ผู้นำ จึงเกิดการสงเคราะห์ที่อยู่ภายใต้ฐานข้อมูลจะทำให้เกิดความขัดแย้งในชุมชน อนึ่งจากข้อมูล 173 รายการใน Map Window GIS ทำให้ทราบรายรับ- รายจ่าย และพบว่าส่วนใหญ่ ค่าใช้จ่ายมากกว่ารายได้ ซึ่งแสดงได้จากยอดหนี้สิน ในประเด็นนี้สามารถนำมาวางแผนการผลิตที่ทำให้เกิดการลดต้นทุนการผลิต อบต.จะต้องส่งเสริมภาคการผลิตที่ครบวงจร โดยการสนับสนุนตั้งแต่กลุ่มอาชีพที่ทำปุ๋ยในชุมชนที่มีอยู่ และให้ขยายผลต่อไปอย่างต่อเนื่องและจะต้องสร้างการเรียนรู้เรื่องข้อมูลเพื่อให้ครัวเรือนเกิดการสังเคราะห์ตนเอง แก้ปัญหาคด้วยตนเองในการลดรายจ่าย เมื่อได้สัมผัสกับข้อมูล

(2) การพัฒนาการรวมกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจเชื่อมโยงพื้นที่หมู่บ้านและตำบล เพื่อกระจายการจ้างงานสู่พื้นที่ชนบทและลดการอพยพจากพื้นที่ไปทำกินที่อื่น การดำเนินการเก็บข้อมูล 173 รายการใน Map Window GIS ค้นพบประชากรในตำบลออกนอกพื้นที่ไปทำงานต่างถิ่นมากขึ้นในขณะที่โปรแกรมขอนหาชี้ให้เห็นกลุ่มองค์กรที่มีอยู่ในพื้นที่ สามารถดำเนินงานไปได้ดี และทราบจากฐานข้อมูลที่เก็บ หลายครัวเรือนมีที่ดินทำกินแต่ไปทำงานในโรงงาน ซึ่งปริมาณการใช้จ่ายไม่คุ้มกับรายรับ เพราะต้องซื้ออาหารกิน ไม่มีการเพาะปลูกเพราะไม่มีเวลา ประมาณว่าทำงานหาเงินเพื่อปัจจัยบริโภค จึงจำเป็นที่ อบต. จะต้องส่งเสริมอาชีพและหาแหล่งน้ำให้พอกับการผลิตและส่งเสริมการฟื้นฟูอาชีพดั้งเดิมคือ การทำนาข้าวอินทรีย์และสร้างโรงสีข้าวชุมชนเพื่อรับซื้อผลผลิตจากชาวนาในราคาที่สูงกว่าพ่อค้ารับซื้อ และแปรรูปเป็นข้าวสารที่ปลอดภัยไม่ใช่สารพิษ จำหน่ายให้พอกับคนในชุมชน จึงก่อให้เกิดการจ้างงานและในทุกส่วนที่สามารถดำเนินได้

(3) การจัดการพื้นที่อย่างมีส่วนร่วมทั้งในด้านการปรับกระบวนการ และกลไกการจัดการพื้นที่ให้มีการบูรณาการ จากการดำเนินงานตามโครงการนี้ก่อให้เกิดการปรับกระบวนการทางชุมชนและกลไกพัฒนาหมู่บ้านและตำบลโดยใช้ฐานเครือญาติมาเป็นกลไกการทำงาน เนื่องจากที่ผ่านมา การปกครองแบบแบ่งเขตการปกครองทำให้เกิดการเหินห่าง และเป็นการแบ่งแยกพื้นที่ใครพื้นที่มัน แต่เมื่อโครงการนี้ใช้โปรแกรมขอนหา ทำให้ทราบระบบเครือญาติว่าในแต่ละสกุลมีกี่คนใครบ้าง จึงทำให้เกิดการบริหารการปกครองระบบเครือญาติ เพราะจะก่อให้เกิดการเชื่อมโยงกันได้ทุกหมู่บ้าน และก่อให้เกิดความสามัคคีกันมากขึ้น และสามารถจัดการแบ่งแยกพื้นที่ได้จึงคาดว่าจะทำให้เกิดการบูรณาการเชิงพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

3.4 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(1) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1. การจัดการที่ดินทุ่งสงวนเลี้ยงสัตว์ควนนายพัน และควนदान โดยเครือข่ายที่ดินทำกินตำบลคูหาใต้ ภายใต้การสนับสนุนจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน องค์กรมหาชน (พอช.) โดยการสร้างแปลงที่ดินเป็นรายหมู่บ้าน รายคน ในโปรแกรม Map Window GIS อันทำให้ทราบเนื้อที่ที่แท้จริง สามารถนำเข้าข้อมูลแปลงที่ดินในข้อมูลเชิงบรรยาย และนำเสนอต่อคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินทำกิน (สปก.) จังหวัดสงขลา จนทำให้คณะกรรมการสปก. พิจารณออนุมัติให้ดำเนินการปฏิรูปที่ดินเป็นการสำเร็จในระดับจังหวัด ซึ่งในระยะต่อไปจะได้เอาข้อมูลจากโปรแกรม Map Window GIS นำเสนอต่อคณะกรรมการ สปก.ระดับชาติ จึงถือได้ว่าโครงการเป็นตัวช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการทรัพยากรที่ดินทำกินให้ผู้เดือดร้อน 354 ครัวเรือน จำนวน 1,535 คน ได้รับการบรรเทาในระดับหนึ่ง

2. การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการทรัพยากรและป่าริมคลอง ทำให้กลุ่มอนุรักษ์พุไต่ นายเห็นภาพการทำลายป่าไม้ริมคลองก่อเกิดการเพิ่มการเฝ้าระวังในการดูแลมากขึ้นกว่าเดิม

3. การเรียนรู้การใช้ประโยชน์ที่ดินในภาพถ่ายทางอากาศในโปรแกรม Map Window GIS คือพื้นที่นาข้าว,พื้นที่ปลูกยางพารา, พื้นที่ภูเขา,พื้นที่เลี้ยงสัตว์ และอื่น ๆ สะท้อนให้ชุมชนเห็นการเปลี่ยนแปลงนาข้าวเป็นพื้นที่ยางพารา จึงก่อให้เกิดการณรงค์ทำนาข้าวอินทรีย์ ภายใต้เครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือกตำบลอุหาได้ สภาองค์กรชุมชนตำบลอุหาได้

(2) การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้มีความอุดมสมบูรณ์ โดยการ ฟื้นฟูดินหลังจากที่ทราบข้อมูลที่เก็บ 173 รายการ ใน 2,590 ครัวเรือน พบว่าปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีทำการเกษตรยังมียู่มากและแหล่งน้ำถูกทำลายด้วยระบบการเกษตรเคมี จึงส่งผลให้เกิดการอุดหนุนงบประมาณสนับสนุนกลุ่มปุ๋ยชีวภาพ และจัดให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนสถานการณ์การประกอบอาชีพในทุกวัน ที่ 17 ของเดือน ในสภาผู้นำภาคประชาชนอุหาได้ (สภา108) และก่อให้เกิดหลักคิด ที่จะดำเนินการฟื้นฟูแหล่งน้ำธรรมชาติโดยการปลูกไม้สาครริมคลองตะเคียนในระยะทางยาว 5 กม. เพื่อการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำและแก้ปัญหาโลกร้อน

(3) การแก้ปัญหามลพิษ จากการค้นหาข้อมูลการบริโภคพืชผักในกรณีมีงานพิธีกรรมต่าง ๆ ในชุมชน พบว่าการจัดการเศษอาหารที่เหลือในงานก่อให้เกิดมลภาวะที่เป็นการก่อให้เกิดการสะสมจุลินทรีย์ตัวร้ายสร้างความรำคาญให้กับชุมชน และจากการเก็บข้อมูลการร้องเรียนของประชาชนต่อ อบต.เกี่ยวกับมลภาวะจากคอกสุกรทราบว่า ปัญหานี้เสียจากคอกสุกรทำให้มีกลิ่นรบกวนคนรอบข้าง จากข้อมูลที่ได้นี้ได้นำมาสังเคราะห์ร่วมกันกับคณะทำงานวิจัยและนำเข้าสู่สภาผู้นำภาคประชาชนอุหาได้ (สภา 108) และตกผลิกร่วมกันเห็นว่าเห็นสมควรให้การสนับสนุนกลุ่มปุ๋ยหมักชีวภาพก้าวหน้า 51 ที่ดำเนินการผลิตปุ๋ยหมักโดยใช้จุลินทรีย์ เพื่อดำเนินการจัดการกับเศษอาหารที่สร้างมลภาวะไม่ดีให้นำมาหมักและทำเป็นปุ๋ยชีวภาพ ส่วนคอกสุกรมีมติดกลงให้นำร่อง ในการสร้างบ่อคอนกรีตรองรับและดูดมูลสุกรมาเพื่อทำปุ๋ยต่อไปอย่างเป็นกระบวนการ

(4) การอนุรักษ์ฟื้นฟูและรักษาสภาพแวดล้อมชุมชน ศิลปวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยว ผลจากการเก็บข้อมูลและหารายละเอียดเกี่ยวกับวัดและกระบวนการจัดทำแผนที่ความดีและค้นหาผู้มีความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นในโปรแกรม Map Window GIS ทำให้ค้นพบศักยภาพของผู้นำธรรมชาติและสามารถฟื้นฟูกิจกรรมต่าง ๆ ได้ เพื่ออนุรักษ์เรื่องเหล่านี้ เช่น เพลงบอกที่กำลังหายไปจากชุมชน ขณะนี้ได้ก่อให้เกิดเครือข่ายอนุรักษ์ศิลปพื้นบ้านขึ้นที่ หมู่ที่ 8 บ้านควนขัน และมีข้อตกลงกันว่าหากมีงานที่สอดคล้องกับศิลปพื้นบ้านให้ชุมชนสนับสนุน ด้วยการว่าจ้างให้ไปแสดงเพื่อเป็นการสะท้อนให้เห็นการอนุรักษ์อย่างเป็นรูปธรรม ในส่วนหมอพื้นบ้าน หรือภูมิปัญญาจักสานให้ดำเนินการส่งเสริมในรูปของการรับซื้อผลผลิตและนำมาจำหน่ายต่อไป ส่วนการฟื้นฟูวัดเก่าแก่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว อบต.จะต้องสนับสนุนงบประมาณ เพื่อปรับปรุงและดำเนินการให้เป็นวัดเชิงท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางศาสนาต่อไปอย่างเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

3.5 การบริหารเศรษฐกิจส่วนรวม

(1) การพัฒนาด้านการเงินเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและช่วยกระจายความเจริญและความเป็นธรรม จากการเก็บข้อมูลครัวเรือน 137 รายการ และการเก็บข้อมูลกลุ่มองค์กรการเงินในตำบล แม้ว่าการนำเข้าสู่ข้อมูลในขณะนี้ยังไม่สมบูรณ์แต่สามารถวางนโยบายทางการเงินในตำบลได้ และจากการรวบรวมแกนนำกลุ่มองค์กรในสภาผู้นำภาคประชาชนได้มีนโยบายโดยคร่าวๆไว้ว่า เห็นสมควรให้องค์กรการเงินในชุมชนรวมตัวกันเพื่อจัดตั้งธนาคารชุมชนในอนาคต เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางการเงินของชุมชน และจากการเก็บข้อมูลฐานะทางการเงินเพื่อนำเข้าในโปรแกรม Map Window GIS ค้นพบปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มองค์กรการเงินที่มาจากภาครัฐให้จัดตั้งส่วนใหญ่สภาพกลุ่มยังมีการบริหารจัดการที่ไม่เข้มแข็งจึงเห็นว่าจะมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาคณะกรรมการกลุ่มองค์กรให้มีทักษะมากขึ้น และเพิ่มความโปร่งใสให้มากกว่าเดิมโดยจะต้องจัดหลักสูตรอบรมคณะกรรมการกลุ่มปีละอย่างน้อย 2 ครั้ง โดย อบต.จะต้องสนับสนุนงบประมาณที่เป็นรูปธรรม

(2) การพัฒนาด้านการคลัง เพื่อสร้างความมั่นคงของฐานะการคลังและกระจายความเจริญสู่หมู่บ้าน จากการเก็บข้อมูลครัวเรือน 173 รายการ และการเก็บข้อมูลจากหมู่บ้านที่ได้รับเงินงบประมาณจากรัฐ เช่น งบประมาณอยู่ดีมีสุข และ SML ยังไม่สามารถที่จะแก้ปัญหาความยากจนได้มากนัก เนื่องจากวิธีการดำเนินงานไม่ได้มาจากรฐานข้อมูลเพื่อแก้ปัญหา แต่หลังจากที่ได้ทำโครงการนี้ทำให้หมู่บ้านเห็นข้อมูลและมีฐานคิดดีขึ้น ในส่วนของ อบต.จึงเห็นสมควรเสนอ วิธีการจัดทำงบประมาณไว้ ให้อยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์ 3 ระดับ คือ 1) ยุทธศาสตร์กระทรวง 2) ยุทธศาสตร์ตามวาระหรือนโยบาย 3) ยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่/ตามแผนชุมชน มีการตั้งคณะกรรมการติดตามการเบิกจ่ายงบประมาณ ทำหน้าที่ติดตามเร่งรัดเบิกจ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามเป้าหมาย ดำเนินการปรับปรุงมาตรการภาษีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการเก็บภาษี โดยการจัดทำแผนที่ภาษี และส่งเสริมการออมของตำบล โดยการสนับสนุนกลุ่มองค์กรการเงินชุมชน

3.6 การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของตำบล

(1) การปรับโครงสร้างภาคเกษตร จากการเก็บข้อมูล 173 รายการ พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ชอบปลูกพืชเชิงเดี่ยวและยังใช้สารเคมี จึงจะต้องดำเนินการรักษาความเป็นแหล่งผลิตอาหารที่สำคัญและมีคุณภาพของจังหวัด อาทิการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร และดำเนินมาตรการตรวจสอบรับรองคุณภาพสินค้าเกษตรและอาหารอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนการผลิตสินค้าเกษตรที่มีโอกาสใหม่ เช่น พลังงานทดแทนและสินค้าที่สอดคล้องกับสนิยมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป การสร้างความมั่นคงด้านอาหาร การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการเกษตรที่สำคัญได้แก่ แหล่งน้ำชลประทานและการฟื้นฟูบำรุงดิน โครงการวางท่อรับน้ำจากเขื่อนโหล่นหิน จังหวัดพิจิตร การ

สร้างเหมืองน้ำคอนกรีตที่มีระดับสูงกว่าพื้นที่ท้องนา ดำเนินการวิจัยการปลูกยางในพื้นที่นาข้าวเดิม การสร้างแหล่งสูบน้ำในบางพื้นที่ที่ไม่สามารถส่งน้ำเพื่อทำการเกษตร การส่งเสริมให้ใช้ประโยชน์ในที่ดินให้เกิดความคุ้มค่า การเลี้ยงสัตว์ควรประสานกับกรมทางหลวงเพื่อปลูกหญ้าริมถนน การบริการสาธารณะในการฟื้นฟูการทำนาข้าวอินทรีย์เพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรย้อนกลับมาให้ความสำคัญกับการทำนาข้าว ควรสนับสนุนให้ทำนาได้ ปี ละ 2 ครั้ง การสร้างแปลงเพาะชำกล้าไม้เพื่อจำหน่าย หรือแจกให้กับสมาชิกในตำบล

(2) การปรับโครงสร้างภาคอุตสาหกรรมครัวเรือน จากการดำเนินการวางจุดพักคัรวเรือนที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่าในชุมชนยังมีผู้เฒ่าผู้แก่และกลุ่มวัย 45 ปีขึ้นไปสามารถผลิตเครื่องใช้ในครัวเรือนที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การจักสานตะกร้าใบเตยหนาม, การจักสานเสื่อใบเตย, ที่สามารถนำมาใช้แทนตะกร้าพลาสติกได้ดี จึงเกิดการส่งเสริมให้ดำเนินการ ผลิตและนำมาจำหน่ายที่กลุ่มเกษตรธรรมชาติ ทิพย์ศิริ เพื่อส่งเสริมการผลิตต่อไป

(3) การสร้างพันธมิตรเพื่อการพัฒนาตำบล จากการสร้างถนน,สร้างแหล่งน้ำลำคลอง,และเหมืองน้ำคอนกรีต,เหมืองดิน,ตลอดจนแหล่งน้ำจากเขื่อนบ้านโหล๊ะหาร อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เห็นภูมิประเทศที่ต้องพึ่งพากันและกันหากจะเปรียบเทียบแล้วประหนึ่งว่า “ต้นน้ำคือป่าปลายน้ำคือแหล่งอาหารของมนุษย์ กลางน้ำคือความหลากหลายในวิถีชีวิต” ตำบลคูหาใต้เป็นตำบลที่อยู่กลางระหว่างเทือกเขาบรรทัดที่สมบูรณ์ด้วยป่าไม้ และเป็นแหล่งผลิตน้ำไหลผ่านตำบลคูหาใต้ลงสู่ทะเลสาบสงขลาที่บ้านปากบางภูมิ อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา ด้วยคลองภูมิและสายน้ำอีกหลายสายที่พาดผ่านตำบลคูหาใต้ จำเป็นที่จะต้องสร้างความสัมพันธ์เพื่อทรัพยากรน้ำที่ใช้ในการเกษตร ร่วมกันอย่างพี่น้อง และเครือข่ายพี่น้องภาคประชาชนที่สังกัดเครือข่ายแผนชุมชนระดับอำเภอเห็นพ้องต้องกันว่าจะต้องวางแผนพัฒนาาร่วมกันในหลายๆด้านไม่ว่าจะเป็นการสร้างอ่างเก็บน้ำที่ตำบลเขาพระหรือการวางท่อเพื่อส่งน้ำจากเขื่อนโหล๊ะหาร จึงก่อให้เกิดโครงการร่วมกันคือโครงการสร้างเหมืองคอนกรีตจากตำบลท่าชะมวงมาถึงหมู่ที่ 2 ตำบลคูหาใต้ และให้น้ำไหลผ่านพรุโต๊ะนาย ซึ่งเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำให้คนในตำบลได้หากินได้ แต่โครงการนี้ส่วนใหญ่เกินกำลังของ อบต.คูหาใต้จะทำได้ จึงได้มีนโยบายที่ตั่งงบประมาณเพื่อขอสนับสนุนจากจังหวัดหรือกระทรวงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

3.7 การพัฒนาความเข้มแข็งทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

(1) การประยุกต์ใช้และพัฒนาเทคโนโลยี ดำเนินการสนับสนุนการดัดแปลงปรับปรุง และพัฒนาต่อยอดเทคโนโลยีที่มีอยู่ ได้แก่สาขาการเกษตร สาขาสุภาพและสวัสดิการ สาขาลังงาน สาขาส่งแวดล้อม สาขาการบริหารการพาณิชย์ และสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งปรับกระบวนการทัศน์การวิจัยและพัฒนาทั้งพัฒนานโยบายด้านวิจัยการตั่งงบประมาณเพื่อการวิจัย และนวัตกรรมของตำบลในเชิงบูรณาการ จัดตั้งศูนย์วิจัยข้อมูลครัวเรือนและชุมชนเพื่อสนับสนุนรองรับการตัดสินใจตำบลคูหาใต้ (ศรส.) โดยจัดให้มีคณะทำงานวิจัยที่เกิดจากโครงการพัฒนา

ระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชน 5 จังหวัด ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นเอกภาพ พร้อมจัดงบประมาณเพื่อการวิจัยปี ละ 200,000 บาท

(2) พัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดำเนินการเสริมสร้างความคิดแบบวิทยาศาสตร์ โดยพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านโครงงานวิทยาศาสตร์ การกระจายแหล่งเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ไปสู่หมู่บ้านอย่างเสมอภาคและทั่วถึง ด้วยการสร้างเครือข่ายคอมพิวเตอร์ไปยังหมู่บ้านและสถานศึกษา คือการฝึกอบรมเยาวชนให้สามารถติดตั้งและนำเข้าข้อมูลในโปรแกรมท้องถิ่นไทยครบแล้ว 14 หมู่บ้าน และสามารถดำเนินการได้แล้ว พร้อมมีนโยบายสนับสนุนเครื่องคอมพิวเตอร์ให้กับผู้ใหญ่บ้านครบทุกหมู่บ้าน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือกระจายข้อมูลและองค์ความรู้ในชุมชน พร้อมทั้งพัฒนาแกนนำในชุมชนให้สามารถใช้เครื่องมือกระจายข้อมูลได้อย่างเป็นรูปธรรม

(3) ยกระดับการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ดำเนินการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศให้ประชาชนเข้าถึงได้อย่างทั่วถึง โดยเผยแพร่ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ ส่งเสริมให้มีการสร้างและใช้ฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดทำฐานข้อมูลเฉพาะเรื่องในรูปเอกสารฉบับสมบูรณ์ จัดทำระบบเครือข่ายข้อมูลผลงานวิจัย สืบค้นและรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น

4 ผลกระทบกับการทำโครงการ

การพัฒนาในระบบข้อมูลในช่วงระหว่างการทำโครงการ ได้ส่งผลกระทบต่อการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ในการเริ่มต้นในการใช้หลักคิดที่จะนำข้อมูลมาเพื่อตัดสินใจมากขึ้น และเป็นการพัฒนาระบบข้อมูลที่ยั่งยืน ทั้งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวคิดที่จะพัฒนาโดยไม่มีฐานข้อมูลลดลง

4.1 ในช่วงระยะแรกเริ่มการทำโครงการได้จัดส่งพนักงานเจ้าหน้าที่ของ อบต.ไปเรียนรู้เกี่ยวกับโปรแกรมต่างๆ และเป้าประสงค์ให้กลับมานำเข้าข้อมูลในโปรแกรมทั้งสองโปรแกรมหลัก คือ โปรแกรม Map Window GIS และโปรแกรมขอนหาด แต่ด้วยความเป็นจริงที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีภาระงานประจำตัวล้นมือ ประกอบกับโครงการมีระยะดำเนินงานที่ค่อนข้างสั้น อนึ่ง หลักคิดของผู้บริหาร อบต.คูหาใต้ มีหลักคิดที่หากใช้เจ้าหน้าที่เป็นผู้นำเข้าข้อมูลเมื่อถึงเวลาท้าย ก็ไม่สามารถทำให้ข้อมูลนั้นเป็นปัจจุบันได้จึงได้ให้นักวิจัยหรือผู้ประสานงานตำบลดำเนินการเรียนรู้แทน จึงทำให้สามารถดำเนินงานได้แต่ความถนัดในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์มีน้อย จึงจำเป็นต้องหาทีมงานที่ถนัดในตำบล และฝ่ายช่างของ อบต.เป็นพี่เลี้ยงในการใช้เครื่องมือจนก่อให้เกิดผลสำเร็จในระยะโครงการ แต่ด้วยการกิจที่ต้องทำงานภายใต้ความต้องการของประชาชน และทีมงานวิจัยในการค้นหาข้อมูลเชิงลึกและละเอียด จึงต้องจ้างผู้ช่วยนักวิจัยเพิ่ม 2 คน และผลกระทบต่อโครงการนี้ ทำให้เยาวชนในทุกหมู่บ้าน จำนวน 22 คนได้เรียนรู้โปรแกรมท้องถิ่นไทยและสามารถนำเข้าข้อมูลได้

4.2 จากการประชุมนำเสนอผลการดำเนินงานให้กับผู้บริหาร อบต.คูหาใต้ และสำนักปลัด ตำบลคูหาใต้ พร้อมกับคณะทำงาน 93 คน จำนวน 2 ครั้ง ทำให้ทุกท่านเกิดความสนใจในการ ทำโครงการ และก่อให้เกิดการต่อยอดในการทำงานวิจัยประจำตำบล โดยมีมติในที่ประชุมให้จัดตั้ง ศูนย์วิจัยถาวรประจำตำบลพร้อมสนับสนุนงบประมาณตามแผนสามปี ปีพ.ศ. 2552ถึงปี พ.ศ.2554 ปีละ200,000 บาทเพื่อสร้างความเข้มข้นในข้อมูลเพิ่มขึ้น และเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงจะได้พัฒนาให้เป็นปัจจุบันตลอดเวลา

4.3 จากการลงวางจุดพิกัดบ้านเรือน ทำให้ทราบข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงของจำนวนครัวเรือนในรายการทางทะเบียนราษฎรดังนี้ เดิมตามสถิติของมหาดไทยตำบลคูหาใต้ มีจำนวนครัวเรือนตามเลขที่บ้าน จำนวน 3,150 ครัวเรือน แต่จากการที่ขอความร่วมมือสำนักทะเบียนอำเภอให้จัดพิมพ์ปรากฏว่า มีแค่ 2,735 ครัวเรือน ตามที่นำเข้าไปโปรแกรมขอหา และจาก 2,735 ครัวเรือน ได้ลงไปค้นหาจุดพิกัดที่ตั้งบ้าน สามารถลงจุดพิกัดได้ เพียง 2,590 ครัวเรือน ส่วนที่เหลือเกิดจากกรณีดังนี้

- 1) มีชื่อในทะเบียน มีบ้านเลขที่ แต่คนตายแล้ว (ชุมชนยืนยันได้)
- 2) ย้ายออกนอกพื้นที่แล้วไม่ทราบที่อยู่และไม่มีคนรู้จักแต่ยังมีทะเบียนบ้านและมีชื่อแต่ไม่มีบ้านไม่มีคน (ชุมชนยืนยันได้)
- 3) ทราบบุคคลว่าอยู่ที่ไหนแต่ยังไม่ย้ายชื่อออกไปและยังมีทะเบียนบ้านแต่ไม่มีบ้าน
- 4) ยืนยันได้แน่ชัดว่ามีชื่อในทะเบียนบ้านทั้ง 2 แห่ง แต่จำนวนที่แน่ชัดยังไม่สามารถรายงานได้ในโครงการนี้จำเป็นต้องพัฒนาข้อมูลใหม่ในช่วง เดือน สิงหาคม 2551

4.4 จากการประชุมการแบ่งเขตการปกครองระหว่างหมู่บ้านทั้ง 14 หมู่บ้าน ก่อให้เกิดกระบวนการคิดของแกนนำในระดับหมู่บ้านในความต้องการที่จะพัฒนาเขตการปกครอง ให้เกิดความกระจ่างและชัดเจนและสามารถประกาศใช้ร่วมกันอย่างถูกต้องและสมบูรณ์เป็นอย่างยิ่ง ซึ่งก่อนการจัดทำแบ่งเขตการปกครองเกิดความเข้าใจว่าการแบ่งเขตที่ผ่านมา ไม่ใช่ตามที่แกนนำในอดีตกำหนดไว้แต่เมื่อมาพัฒนาข้อมูลใหม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และเป็นที่ยอมรับกันทุกฝ่ายและโครงการได้ดำเนินการแบ่งเขตระดับตำบล ระดับหมู่บ้านครบถ้วนทุกหมู่บ้านแต่หลังจากนั้นฝ่ายปกครองของอำเภอรัตนบุรีได้มีคำสั่งให้ผู้ใหญ่บ้าน จัดการบริหารหมู่บ้านโดยการให้แยกเป็นเขตพัฒนาตามกลุ่มชุมชนย่อยในแต่ละหมู่บ้าน และให้สามารถทราบข้อมูลว่าเขตพัฒนาไหน ที่เท่าไร ใครเป็นหัวหน้าเขตและดูแลกี่ครัวเรือน ทางผู้ใหญ่บ้านจึงได้ร่วมกับศูนย์วิจัยและพัฒนา ระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชนเพื่อสนับสนุนรองรับการตัดสินใจ (สรส.) ดำเนินการสร้างเขตพัฒนาในหมู่บ้านนั้นและสามารถชี้ให้เห็นใน โปรแกรม Map Window GIS ได้อย่างชัดเจนขึ้นอีกระดับหนึ่ง เหล่านี้คือการเชื่อมโยงการทำงานระหว่างท้องถิ่นกับส่วนท้องถิ่น ถือว่าเป็นมิติที่สร้างความสัมพันธ์ ได้ดีมากอีกระดับหนึ่ง

4.5 จากการดำเนินการสร้างแหล่งน้ำและเพื่อค้นหาศักยภาพทางด้านภูมิศาสตร์ ในตำบลด้วยโปรแกรม Map Window GIS ได้ค้นพบและทราบในความเปลี่ยนแปลงเชิงพื้นที่ เกี่ยวกับภูมิประเทศ และก่อให้เกิดความเชื่อมโยงต่อการแก้ปัญหาพร้อมกันอย่างเป็นระบบ ได้ค้นพบการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำซึ่งแต่เดิมได้สร้างไว้ แต่ขณะนี้ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้ เพราะได้เห็นการเปลี่ยนแปลงเชิงพื้นที่ในการเปลี่ยนทิศทางการไหลเวียนของน้ำ ทั้งนี้ได้เกิดสำนึกร่วมกันทั้งตำบลในการจัดการทรัพยากรน้ำ และได้ก่อให้เกิดการพัฒนาเหมืองน้ำที่สร้างไว้เดิมกลับมาใช้ให้เป็นประโยชน์มากขึ้น อนึ่งได้เกิดการประมาณการในการสร้างท่อส่งน้ำขนาดใหญ่จากเขื่อนบ้านโหละหาร อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง โดยการใช้โปรแกรม Map Window GIS ในการวางแผนออกแบบเส้นทางเดินท่อ

4.6 ศักยภาพโปรแกรม Map Window GIS ที่สามารถสร้างแปลงที่ดิน ทำให้ อบต.คูหาใต้ได้มีฐานคิดในการวางแผนช่วยเหลือชาวนา โดยการวางแผนสนับสนุนการทำนาข้าวให้ครอบคลุมทั้งตำบล แต่ต้องใช้ฐานข้อมูลในการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยให้ทำการแบ่งการใช้ประโยชน์ที่ดิน ทำให้สามารถทราบได้ว่าเนื้อที่ทำนาข้าวในตำบลคูหาใต้มีรวมจำนวนเท่าไร และสามารถตัดสินใจในการตั้งงบประมาณเพื่อสนับสนุนได้หรือไม่ ในขณะรายงานนี้แม้ว่ายังดำเนินการไม่เต็มพื้นที่แต่ก็ถือว่าอยู่ระหว่างการดำเนินการและสามารถนำมาใช้ประโยชน์ต่อไปในปีงบประมาณ 2552

4.7 การนำเข้าโปรแกรมขอนหาผลผลกระทบจากการนำเข้าข้อมูลครัวเรือนในโปรแกรมขอนหาทำให้ทราบจำนวนครัวเรือนที่มีอยู่จริงซึ่งการดำเนินงานที่ผ่านมาของ อบต.คูหาใต้ ได้สามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจสั่งซื้อหรือจัดทำปฏิทินประจำปีให้กับประชาชน ซึ่งเดิมได้ดำเนินการสั่งทำในจำนวน 3,150 ชุด แต่เมื่อได้ข้อมูลจากโปรแกรมขอนหาที่มีความชัดเจน จึงทำให้ยอดการสั่งทำตามครัวเรือนที่มีอยู่จริง แค่ 2,735 ครัวเรือน เป็นการทำให้ลดรายจ่ายได้ ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าผลกระทบของการดำเนินงานตามโครงการสามารถลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นอีกส่วนหนึ่ง โปรแกรมขอนหาสามารถดำเนินการแยกช่วงอายุแยกนามสกุลเป็นผลให้เกิดการสร้างเครือข่ายเครือข่ายเพื่อก่อให้เกิดความสามัคคีขึ้นในตำบล และเป็นความต้องการหลายท่านที่ต้องการให้จัดทำหนังสือรายงานการศึกษาเครือข่าย โดยการสั่งซื้อจากพี่น้องในตำบลหลายนามสกุลและช่วงนี้อยู่ระหว่างดำเนินการตามความต้องการ คาดว่าสำเร็จได้ประมาณเดือนธันวาคม 2551

5. แนวทางการดำเนินงานการจัดทำข้อมูลที่ควรให้ความสำคัญในระยะต่อไป

5.1 การปรับโครงสร้างคณะทำงานหรือคณะปฏิบัติการให้มีความเข้มแข็ง ให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพของแกนนำในชุมชนในทุกหมู่บ้าน ให้สามารถใช้ฐานข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจให้เพิ่มมากขึ้น การพัฒนาองค์ความรู้ให้กับทีมงานวิจัย และบริหารองค์ความรู้อย่างเป็นระบบเพื่อสามารถเพิ่มผลผลิตการวิจัยได้ในทุกโจทย์วิจัย และมีขีดความสามารถ

ในการเรียนรู้โปรแกรมต่างๆ ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น โดยการฝึกอบรมและก่อให้เกิดการชักจูงอย่างต่อเนื่อง ใช้จุดแข็งความเป็นเอกลักษณ์ของสภาผู้นำภาคประชาชน (สภา108) และสภาองค์กรชุมชนตำบลหาได้ ก่อให้กลุ่มองค์กรและชุมชนต่างๆ ในตำบลให้มีขีดความสามารถในการพัฒนาข้อมูลให้เป็นปัจจุบันตลอดเวลา โดยการเชื่อมโยงกับ อบต. อย่างต่อเนื่อง ทำงานพัฒนาข้อมูลเป็นทีมและรู้เท่าทันกันทุกฝ่าย ตลอดจนให้ อบต.สนับสนุนงบประมาณเพื่อ ศึกษาวิจัยในหลายๆ ประเด็นที่ชุมชนมีความต้องการ และส่งถ่ายในเกิดการพัฒนากายใต้ฐานข้อมูล ในอันดับแรกแกนนำทีมงานวิจัย ชุด 93 คนจะต้องเข้าใจในงานวิจัยเพิ่มขึ้น และขยายผลสู่หมู่บ้าน โดยการส่งข้อมูลผ่านโปรแกรมท้องทุ่งไทย ให้สามารถส่งเข้าอินเทอร์เน็ตได้ทุกหมู่บ้าน

5.2 พัฒนาและส่งเสริมการใช้ฐานข้อมูล เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สนองตอบได้ตรงตามเป้าหมาย ทำให้ตำบลมีความเสี่ยงต่อการลงทุนและการพัฒนาเกิดเสถียรภาพทางการทำงานวิจัยที่เป็นเอกภาพ และก่อให้เกิดการยอมรับต่อผู้บริหาร อบต. และเจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ส่วนสำนักงานปลัด และหันมาใช้ฐานข้อมูลที่ไปในทิศทางเดียวกันในการให้ข้อมูลกับองค์กรภายนอก สนับสนุนให้พนักงานเจ้าหน้าที่ อบต. เรียนรู้และเข้าใจในการใช้โปรแกรมให้เป็นประโยชน์และทำให้สามารถลดค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการการพัฒนา ผลักดันให้พัฒนา **ศูนย์วิจัยและพัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชนเพื่อสนับสนุนรองรับการตัดสินใจ(สรส.)** ให้เกิดความยั่งยืนตลอดไปและสามารถให้หน่วยงานหรือองค์กรอื่นๆ บริการข้อมูลจากศูนย์ฯ แหล่งเดียวในตำบล เพื่อให้ข้อมูลไปในทิศทางเดียวกันและเหมือนกัน

5.3 พัฒนาสังคมให้เป็นสังคมแห่งการใช้ฐานข้อมูลเพื่อการตัดสินใจร่วมกันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องยาวนาน เพื่อให้คนในตำบลปรับตัวเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาวิวัตน์ โดยการพัฒนาข้อมูลด้วยตัวชุมชนเองเพราะในช่วงระหว่างการจัดหาและจัดทำข้อมูลทำให้แกนนำเกิดทักษะในการพัฒนาหมู่บ้านของตนที่ไม่ต้องพึ่งพาจากภายนอกมากนัก

5.4 เสริมสร้างให้หมู่บ้านทั้ง 14 หมู่บ้าน ใช้ฐานข้อมูลเพื่อการตัดสินใจและมีความสามารถที่จะนำเสนอข้อมูลต่อหน่วยงานราชการและส่วนที่เกี่ยวข้อง และก่อให้เกิดการยอมรับ จะสร้างความเข้มแข็งของชุมชนที่เป็นอัตลักษณ์ในตัวเอง และเสริมสร้างส่งเสริมให้แกนนำในชุมชนมีความสามารถในการใช้เครื่องมือที่ทันสมัย ตลอดจนสามารถทำงานร่วมกับ อบต. ได้อย่างมีศักดิ์ศรีและมีขีดความสามารถในการทำงานวิจัยตนเอง เพราะการวิจัยชุมชนด้วยตนเองถือเป็นการค้นหาข้อบกพร่องได้ด้วยตนเองและก่อให้เกิดการแก้ไขที่ไม่จำเป็นต้องใช้งบประมาณ ท้ายสุดชุมชนสามารถวิเคราะห์สังเคราะห์ตนเองได้จึงก่อให้เกิดการพึ่งตนเองอย่างถาวรยั่งยืน

5.5 ส่งเสริมการเก็บข้อมูลทางประวัติศาสตร์ชุมชนและการจัดทำกรวิจัยเครือข่ายที่ส่งผลให้เกิดความสามัคคีกันมากขึ้น โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเครือข่ายที่จะต้องใช้โปรแกรมในการค้นหา และศึกษาวิจัยสายเลือดที่ส่งผลให้เกิดการดูแลด้านสุขภาพ

5.6 พัฒนากลไกการทำงานอย่างต่อเนื่อง เร่งรัดพัฒนากลไกเครือข่ายงานวิจัยตั้งแต่ระดับชุมชนย่อย หมู่บ้าน ตำบล ให้เกิดความสามารถทำงานด้านวิจัยได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว และสร้างให้เกิดวิทยาทานร่วมกันอย่างเป็นระบบเครือข่ายงานวิจัยระดับตำบล ให้สามารถเชื่อมกับทีมงานวิจัยตำบลอื่น ๆ ทั้งในระดับอำเภอ จังหวัด เพื่อสร้างเป็นทีมงาน ให้เสนอข้อมูลในระดับจังหวัดได้

5.7 สรุปสุดท้ายงานวิจัยและพัฒนาข้อมูลของตำบลคูหาใต้ ยังจะต้องทำต่อไปอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน โดยใช้หลักทำงานร่วมกันทั้ง 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหาร ราชการ ภาคประชาชน และก่อให้เกิดการยอมรับในฐานะข้อมูลอย่างเป็นระบบและถูกต้อง เพื่อ ความอยู่ดีมีสุขของคนในตำบลคูหาใต้

สรุปความเป็นไปได้และไม่ได้ในการขยายผลโครงการ

จากผลการดำเนินงานในระยะที่ 2 โครงการ “การเพิ่มขีดความสามารถนักวิจัยเพื่อพัฒนาการใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์รองรับระบบสนับสนุนการตัดสินใจระดับตำบลในพื้นที่จังหวัดสงขลา” ในส่วนของการขยายผลไปสู่พื้นที่ อปท.อื่นๆ ในระยะก้าวต่อไป ในข้อสรุปสำหรับผู้บริหาร โครงการมีข้อสังเกตดังนี้

เนื่องจากผลการดำเนินงานในระยะที่ 1 และ ระยะที่ 2 ทำให้ผู้บริหารเล็งเห็นในความจำเป็นต่อการใช้ระบบการจัดการฐานข้อมูลเพื่อรองรับสนับสนุนการตัดสินใจ และเป็นการพัฒนาระบบแผนชีวิตชุมชนได้เป็นอย่างดี ในฐานะที่ผู้บริหารได้เป็นเครือข่ายของแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเองภาคใต้และรับบทบาทในหน้าที่ ประธานแผนชุมชนในบริบทพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาที่มีความรับผิดชอบ เดิม 2 อำเภอ คืออำเภอควนเนียง และอำเภอรัตนภูมิ รวม 9 ตำบล กับ อีก 3 เทศบาล ได้ พิจารณาร่วมกับคณะทำงานโครงการ เห็นว่าสมควรขยายผลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์รองรับระบบสนับสนุนการตัดสินใจระดับตำบลในตำบลใกล้เคียง และมีพื้นที่ติดต่อกันเพื่อส่งผลในการจัดการลุ่มน้ำทะเลสาบร่วมกัน อนึ่งเป้าประสงค์ของผู้บริหารมีความตั้งใจที่จะได้ทราบตัวเลขการรับจ่าย การผลิต การนำเข้า การส่งออกไปยังภายนอกของทั้งสองอำเภอ เพื่อตัดสินใจในการวางแผนพัฒนาในส่วนที่สอดคล้องและศึกษาความเป็นไปได้ของการบูรณาการแผนระดับอำเภอ และระดับ 2 อำเภอ เพื่อเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบและพิจารณาการพัฒนาร่วมกันอย่างเป็นระบบในระยะต่อไป

คราวนี้ ตำบลคูหาใต้ และตำบลควนรู จะต้องเป็นแม่แบบในการเรียนรู้ต่อบ้างอื่น ๆ เป็น การพัฒนาระบบข้อมูลให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างต่อเนื่อง และเป็นปัจจุบันตลอดเวลา ถือเป็น การเพิ่มศักยภาพให้กับทั้ง 2 ตำบล ในส่วนของตำบลที่ได้วางเป้าหมายไว้ คือ ตำบลในเขตอำเภอรัตนภูมิ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องขยายผลเพื่อให้ได้ความต้องการจัดการระบบข้อมูลของ อปท. คือ

-องค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงเพชร มีเขตติดต่อกับตำบลคูหาใต้และ ตำบลควนรู

-องค์การบริหารส่วนตำบลท่าชะมวง มีเขตติดต่อกับตำบลคูหาใต้

-องค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระ มีเขตติดต่อกับตำบลท่าชะมวง

หากพื้นที่ทั้ง 3 องค์การบริหารส่วนตำบล สามารถขยายผลได้ อำเภอรัตนภูมิจะมีภาพถ่ายทางอากาศที่สามารถศึกษาได้เต็มอำเภอ และถือเป็นการพัฒนาข้อมูลเขตการปกครอง ที่กรมการปกครองดำเนินการไว้ให้เกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ในส่วนของตัวเลข การรับจ่าย การผลิต การนำเข้า การส่งออกไปยังภายนอก จึงจำเป็นที่จะต้องขยายผลไปยังเทศบาล ทั้ง 2 เทศบาลที่อยู่ในอำเภอรัตนภูมิ คือ

-เทศบาลตำบลนาสีทอง ที่อยู่ในเขตตำบลเขาพระ และ

-เทศบาลตำบลกำแพงเพชร ที่อยู่ในเขตตำบลกำแพงเพชร สรุปในอำเภอรัตนภูมิมีพื้นที่ขยายรวม 5 พื้นที่รวมกับพื้นที่เดิมจำนวน 2 พื้นที่เป็น 7 พื้นที่

-เขตพื้นที่อำเภอควนเนียงที่มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอรัตนภูมิ ทางทิศตะวันออก ซึ่งติดต่อกับตำบลควนรู (ตำบลนาร่อง) มีจำนวน 4 ตำบลกับ 1 เทศบาล คือ

-ตำบลรัตนภูมิ ทิศตะวันตก ติดกับตำบลควนรู ทิศตะวันออกติดกับ ตำบล ควนโส ทิศใต้ติดกับตำบล บางเหรียญ จึงจำเป็นที่จะขยายผลทั้ง 3 ตำบล คือ

-ตำบลควนโส

-ตำบลบางเหรียญ

-ตำบลห้วยลึก สรุปรวม อำเภอควนเนียง รวม 4 อบต. และ ในตำบลรัตนภูมิ มีเทศบาลจำนวน 1 เทศบาลคือ เทศบาลตำบลควนเนียง

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความเป็นไปได้คือ

การจัดเวทีประชุม หลังจากการดำเนินงานในระยะที่ 2 ซึ่งส่วนใหญ่ จะเป็นการจัดประชุมเวทีสร้างการเรียนรู้และเผยแพร่ผลการดำเนินงานในระยะที่ 1 ของตำบลควนรู และตำบลคูหาใต้ และประสานงานกับภาคีความร่วมมือในส่วนของฝ่ายปกครองของอำเภอรัตนภูมิที่ให้อาสา คณะทำงานโครงการได้นำไปขยายผล ในที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการทำให้ผู้บริหารของอบต.เกิดความสนใจในการจัดทำระบบฐานข้อมูล ซึ่งสังเกตได้จากการตอบรับของผู้บริหารในพื้นที่ขยายผลว่าเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องนำมาพัฒนาตำบล ทำให้ความเป็นไปได้ในการขยายผลเกิดขึ้นสูงมาก

การสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัว ด้วยพื้นที่ขยายผลเป็นพื้นที่ติดต่อกัน ตามกล่าวข้างต้นผู้บริหารของ อบต.จะรู้จักมักคุ้นกับคณะทำงานโครงการ และมีความสัมพันธ์ในประเด็นงานกิจกรรมอื่นๆ

อยู่อย่างต่อเนื่อง การเสวนา การพูดคุยเชิงธรรมชาติเกิดขึ้นบ่อย ๆ ทำให้ความเป็นไปได้ในการขยายผลเกิดขึ้นสูง และพร้อมที่จะตอบรับการขยายผล

การนำเสนอระบบการจัดฐานข้อมูล ด้วยการทำงานในระยะที่ 2 ทางตำบลคูหาใต้และตำบลควนรูจะถูกเชิญให้ไปนำเสนอการจัดระบบฐานข้อมูลในหลายๆ เวที เช่น เวทีเสวนาเพื่อขับเคลื่อน

สุขภาพ ของ สำนักงานกองทุนหลักประกันสุขภาพ และ เวทีขับเคลื่อน ธรรมนูญของ สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาค (สศช.) ที่โรงแรม รามาการ์เด้นกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 27 กันยายน 2551 ซึ่งมีผู้บริหาร อบต. ในจังหวัดสงขลา ที่ไม่ได้อยู่ในพื้นที่เป้าหมายที่จะขยายผลเกิดความสนใจ และได้แรงผลักดันจาก (สศช.) ให้ใช้ฐานข้อมูลเพื่อจัดทำแผนพัฒนาตำบล จึงทำให้ ตำบลราแดง อำเภอสิงหนคร และตำบลบ้านขาว อำเภอรโนด ขอสมัคร เข้าร่วมโครงการในระยะต่อไป สรุปโดยรวม ได้ตำบลเป้าหมายเพิ่มขึ้นอีก 2 พื้นที่ ในจังหวัดสงขลา รวมเป็น 12 พื้นที่ จาก การที่ 2 พื้นที่ ขอสมัครเข้าร่วมโครงการ เป็นการผลักดันให้พื้นที่เป้าหมายใน 2 อำเภอ เกิดความสนใจเพิ่ม ทำให้โอกาสที่จะขยายผลตามเป้าสูงขึ้นในอีกระดับหนึ่ง

การทำงานร่วมระหว่าง ตำบลคูหาใต้ และตำบลควนรู เป็นการสร้างพลังให้กับคณะทำงาน โครงการ เช่น การแบ่งงานกันรับผิดชอบ และร่วมกันประสานงานต่อพื้นที่ขยายผล ถือเป็น ปัจจัยความสำเร็จ เพราะทั้ง 2 นักวิจัย คือนายอัครชัย ทศกุล และนายณรงค์ สุขขวัญ ได้ร่วมกันปฏิบัติที่ทำให้เวลาในการทำงานเพิ่มขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โอกาสความสำเร็จในการขยายผลมีมากขึ้น

นโยบายภาคีพัฒนา นายอัครชัย ทศกุล และ นายณรงค์ สุขขวัญ ได้ติดต่อประสานงาน ไปยัง นายอำเภอรัตนภูมิ เพื่อให้สนับสนุนการจัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อรองรับการตัดสินใจของ อบต.ใน อำเภอ โดยให้ออกเป็นนโยบาย ท้ายสุด ทั้ง 2 คน ได้เข้าร่วมจัดทำแผนพัฒนาอำเภอและเสนอให้ตั้งงบประมาณเพื่อการจัดทำฐานข้อมูลของส่วนท้องถิ่น พื้นที่ละ 500,000 บาทต่อปี ในที่ประชุม เห็นชอบและผลการเสนอตั้งงบประมาณเพื่อการจัดทำฐานข้อมูลของส่วนท้องถิ่น ของอำเภอ รตนภูมิ ได้ถูกส่งไปยังจังหวัด และจังหวัด เห็นชอบในหลักการจัดทำฐานข้อมูลจึงไปจัดทำแผนพัฒนา จังหวัดให้มีเรื่องนี้ในแผนจังหวัด (นายณรงค์ สุขขวัญได้เข้าร่วมพิจารณาแผนจังหวัด) สรุป จังหวัดสงขลาได้แผนการจัดทำฐานข้อมูลด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ในปี พ.ศ.2552 ถึง 2555 ฉะนั้นในส่วนของภาคีจึงมีความสำคัญในการขยายผล

ตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ และตำบลชะแล้ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นพื้นที่นำร่องโครงการ ในระยะที่ 1 ของจังหวัดสงขลา ยังให้ความสำคัญกับการจัดทำระบบฐานข้อมูล และได้หารือกับ 2 ตำบลที่จะต้องขยายผลคือ ตำบลควนรู และตำบลคูหาใต้ เพื่อพัฒนาข้อมูลที่ทำมาในระยะที่ 1 ให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจได้ เพราะด้วยข้อจำกัดในเวลาโครงการระยะที่ 1 ไม่สามารถที่จะทำได้ ฉะนั้นในระยะที่ 2 ได้ข้อสรุปว่า ทั้ง 4 ตำบลในจังหวัดสงขลา จะต้องเป็น ต้นแบบให้กับพื้นที่อื่นๆ ในจังหวัด จึงได้จัดทำโครงการ การพัฒนาศูนย์เรียนรู้การจัดการสุขภาพ ชุมชนตำบลท่าข้ามและขยายผลสู่เครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้รับการสนับสนุน งบประมาณโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.) ซึ่งในโครงการนี้ระบบ การจัดฐานข้อมูลของทั้ง 4 พื้นที่ในจังหวัดสงขลาจะต้องพัฒนาให้สามารถตอบสุขภาพได้ด้วย โดยการนำโปรแกรมখনหาดมาใช้ และพร้อมที่จะให้เป็นที่ยอมรับต่อตำบลอื่นๆ อีก 18 ตำบล

คราวนี้เป็นการผลักดันให้ตำบลที่อยู่ในเป้าหมายขยายผลเกิดการตัดสินใจง่ายขึ้น และก่อให้เกิดความเป็นไปได้ในการขยายผล

กระแสการดำเนินงานที่ภาษี ด้วยข้อจำกัดของ อบต. ในการจัดทำแผนที่ภาษีที่จะต้องใช้จ่ายเงินจัดจ้างหน่วยงานภายนอกสูง ทำให้ส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เป้าหมาย ให้ความสนใจในโปรแกรมขอขาดที่ทำได้ง่ายและประหยัดงบประมาณ จึงให้ความสนใจในประเด็นนี้ทุกพื้นที่

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความเป็นไปไม่ได้คือ

งบประมาณ ในโครงการระยะที่ 3 ไม่สอดคล้องกับการจัดตั้งงบประมาณของ อบต. เพราะโครงการจะสำเร็จได้นั้นจะต้องจัดจ้างพนักงานเฉพาะด้านนี้อย่างน้อย 1 คน เพราะผลจากการทำงานโครงการในระยะที่ 1 ได้ข้อสรุปไปในทางเดียวกันคือ เจ้าหน้าที่ประจำของ อบต. ไม่สามารถทำงานได้เต็มเวลา เพราะมีการกิจประจำอยู่แล้ว จึงจำเป็นที่จะต้องตั้งงบประมาณเพื่อการนี้ แต่ในบางพื้นที่เกิดความพร้อมในขณะที่บางพื้นที่จะต้องทำความเข้าใจเพิ่มในการนำเข้าสู่ข้อมูล และจะต้องศึกษาความเป็นไปได้อย่างในการจัดสรรบุคลากรของส่วนท้องถิ่นเพื่อให้สอดคล้องกับโครงการที่จะก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด แต่ผลจากการศึกษาในระยะที่ 2 มีปัจจัยนี้ น้อยมาก

ปัจจัยภายใน ของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับทางการเมือง ในปัจจัยนี้แม้ว่าผู้บริหารให้ความสนใจในการดำเนินงานตามโครงการ แต่อายุวาระของการบริหารส่วนท้องถิ่นที่มีอายุวาระน้อยจึงทำให้ความสำคัญในด้านนี้ลดน้อยลง

ปัจจัยเวลา ปัจจัยนี้ดูเหมือนว่าไม่ใช่ปัจจัยที่ทำให้เป็นไปไม่ได้ แต่เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความสำเร็จ และเมื่อผู้บริหารเห็นว่า การทำงานไม่สามารถทำเต็มเวลา ที่อยู่ภายใต้กรอบของโครงการ จึงอาจไม่สนองตอบการขยายผล

ปัจจัยความเข้าใจในระเบียบวิธีปฏิบัติ ของการจัดทำแผนที่ภาษี ที่บางท้องถิ่นมีความเข้าใจว่า จะต้องจัดจ้างบุคลากรภายนอกจึงเห็นว่าเป็นจะทำให้ล่าช้า แต่จากกรณีศึกษาในระยะที่ 2 ปัจจัยนี้มีน้อย แต่ก็สามารถ ทำความเข้าใจร่วมได้

สรุปความเป็นไปไม่ได้และไม่ได้ในการขยายผลโครงการ จังหวัดสงขลาได้ดำเนินงานตามโครงการในระยะที่ 2 มีท้องถิ่นที่ให้ความสนใจ (อบต.เป้าหมาย) 12 พื้นที่ และที่ไม่ได้อยู่ในเป้าหมาย อีกหลายพื้นที่ เช่น ตำบลที่อยู่ในโครงการการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การจัดการสุขภาวะชุมชนตำบลท่าข้ามและขยายผลสู่เครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ยังให้ความสนใจสูงมาก แต่ด้วยความต้องการของจังหวัดสงขลา มีความต้องการพื้นที่เป้าหมายที่มีอาณาเขตของพื้นที่ติดต่อกัน จึงถือว่า แม้ตำบลที่อยู่ในเป้าหมายไม่สามารถเข้าร่วมโครงการได้ แต่เชื่อมั่นว่าจังหวัดสงขลาได้พื้นที่ตามวัตถุประสงค์ในโครงการระยะที่ 2 ได้ ครบ 10 พื้นที่ 100%

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	4
การติดตามประเมินผลในระยการดำเนินงานตามโครงการ.....	4
ผลการดำเนินงานตามเป้าหมายของโครงการพัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือน.....	5
ผลการดำเนินงานที่สำคัญที่มาจากการทำงานข้อมูล/และแนวคิดต่อไป.....	7
ผลกระทบกับการทำโครงการ.....	14
สรุปความเป็นไปได้และไม่ได้ในการขยายผลโครงการ.....	18
สารบัญ.....	22
บทคัดย่อ.....	25
รายการตาราง.....	27
รายการภาพ.....	28
บทที่	
บทนำ.....	29
บทที่ 1 ความเป็นมาของโครงการ.....	31
บทนำ.....	31
วัตถุประสงค์.....	32
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ศึกษา.....	33
ส่วนที่ 1 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานสำคัญของพื้นที่จังหวัดสงขลา.....	33
ที่ตั้งและขนาด.....	33
ลักษณะภูมิประเทศ.....	34
ทรัพยากรธรรมชาติ.....	34
ทรัพยากรน้ำ.....	35
ทรัพยากรป่าไม้.....	35
ประชากรในจังหวัดสงขลา.....	36
ภาคการเกษตรในจังหวัดสงขลา.....	39
การประมง.....	40
งานองค์กรเครือข่ายภาคประชาชนจังหวัดสงขลา.....	42
วิสัยทัศน์งานพัฒนาภาคประชาชนจังหวัดสงขลา.....	42
ยุทธศาสตร์การพัฒนาเครือข่ายองค์กรชุมชนสงขลา.....	42

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ส่วนที่ 2 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานสำคัญของ ตำบลคูหาใต้ อ.รัตภูมิ.....	43
ข้อมูลเกี่ยวกับที่ตั้ง.....	43
ประชากร	44
สภาพทางเศรษฐกิจ/สภาพทางสังคม.....	45
การบริการพื้นฐาน.....	46
ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล.....	48
บทที่ 3 วิธีการศึกษา.....	50
ที่มาโครงการ.....	50
การเตรียมการระดับ 5 จังหวัด.....	50
การทำงานระดับพื้นที่ตำบล.....	51
สรุปผลการทำงานในระยะแรก.....	52
บทที่ 4 ผลการศึกษา.....	54
ขั้นตอนการทำงานในระยะที่ 2	54
วัตถุประสงค์.....	54
ผลการดำเนินงานเพื่อซ่อมเสริมเพิ่มเติมข้อมูล.....	54
ผลของการดำเนินงานตำบลชะแล้.....	54
ผลของการดำเนินงานตำบลท่าข้าม.....	55
ผลของการดำเนินงานตำบลควนรู.....	56
ผลของการดำเนินงานตำบลคูหาใต้.....	57
การนำข้อมูลที่ได้ดำเนินการแล้วมาใช้ให้เกิดประโยชน์.....	60
การศึกษาข้อมูลนำไปสู่การพัฒนาจิตวิทยัย.....	62
เพื่อนำข้อมูลจากการดำเนินงาน โครงการ 3เดือนไปพัฒนาโครงการขยายผล.....	64
สรุป การศึกษาความเป็นไปได้ของพื้นที่ขยายผล.....	66
เพื่อการพัฒนาศักยภาพนักวิจัยในพื้นที่ตำบลให้มีทักษะความชำนาญเพิ่ม.....	67
บทที่ 5 สรุปผลกิจกรรม/ขั้นตอนการทำงาน/ข้อเสนอแนะ.....	69
การสังเคราะห์ถ้อยแถลงในการดำเนินงาน.....	69
สรุปผลเวทีเสวนา.....	75

บรรณานุกรม.....	85
-----------------	----

ภาคผนวก

กลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมเวทีเสวนาเพื่อศึกษาพื้นที่ขยายผล.....	89
อบต.คูหาได้นำข้อมูลจากผลวิจัย เพื่อทำแผนยุทธศาสตร์.....	97
สรุปผลประมวลยุทธศาสตร์ อบต.คูหาได.....	105
สรุปผลประมวลยุทธศาสตร์ของหมู่บ้านในการนำข้อมูลจากผลงานวิจัยทำแผนชุมชน.....	107
สรุปผลประมวลโครงการของหมู่บ้านหมู่ที่ 12 หลังจากนำฐานข้อมูลทำแผนชุมชน.....	111

ชื่อโครงการ การเพิ่มขีดความสามารถนักวิจัยเพื่อพัฒนาการใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์รองรับระบบสนับสนุนการตัดสินใจระดับตำบลในพื้นที่จังหวัดสงขลา

ผู้เขียน นายณรงค์ สุขขวัญ

ปีการวิจัย 2551-2552

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยและพัฒนาเรื่อง การเพิ่มขีดความสามารถนักวิจัยเพื่อพัฒนาการใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์รองรับระบบสนับสนุนการตัดสินใจระดับตำบลในพื้นที่จังหวัดสงขลา เป็นโครงการเพื่อศึกษากระบวนการและวิธีการ การเพิ่มขีดความสามารถเพื่อพัฒนาศักยภาพนักวิจัยให้มีทักษะเพิ่มความชำนาญ เพื่อซ่อมเสริม เพิ่มเติมข้อมูล เพื่อให้สามารถนำมาพัฒนาโจทย์วิจัย เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของพื้นที่ขยายผล จำนวน 10 ตำบล เพื่อนำข้อมูลไปพัฒนาโครงการขยายผลและรองรับระบบการตัดสินใจ โดยใช้วิธีการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน และอปท. ทั้งส่วนที่เป็นผู้บริหารและส่วนข้าราชการสำนักปลัด ระหว่างนักวิจัยและพัฒนาร่วมกับผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ของ อปท. เพื่อระบุว่า การจัดการข้อมูลในด้านสารสนเทศภูมิศาสตร์นำมาพัฒนาโจทย์วิจัย และนำข้อมูลเพื่อรองรับการตัดสินใจต่อการพัฒนาในด้านต่างๆ อันเป็นการระบุศักยภาพของนักวิจัย ตลอดจนศึกษาความเป็นไปได้ในการขยายผล โครงการระบบการจัดฐานการข้อมูลเพื่อสนับสนุนรองรับการตัดสินใจของพื้นที่ใหม่ อีก 10 ตำบล โดยใช้วิธีการนำเอาข้อมูลที่ถูกพัฒนามาเรียนรู้ร่วมกับชุมชนและพื้นที่เป้าหมาย ตลอดจนภาคีพัฒนาโครงการใช้ระยะเวลาดำเนินการ 3 เดือน (ระหว่างเดือน กันยายน 2551 ถึง พฤศจิกายน 2551)

ผลการดำเนินงาน ได้พบว่า วิธีการ/กระบวนการการเพิ่มขีดความสามารถ โดยให้ผู้บริหารอปท.แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการนำเสนอประโยชน์ของการจัดการระบบฐานข้อมูลเพื่อนำมาวางแผนพัฒนาอปท. โดยการจัดเวทีประชุมเพื่อชี้ให้เห็นความสำคัญของข้อมูลที่ส่งผลให้เกิดการลดค่าใช้จ่ายของการพัฒนา ตลอดจนการสะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาที่มาจากฐานข้อมูลสามารถสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นได้ และตรงกับความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ไม่ได้มาจากความรู้สึกนึกคิด แต่มาจากการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันแล้วตกผลึกออกมาเป็นแผนพัฒนา และเป็นการสร้างขีดความสามารถของนักวิจัย เพิ่มความสามารถในการใช้และบำรุงรักษาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการพัฒนาที่ชัดเจนหลายมิติ ทั้งด้านบุคลิกภาพ ทักษะด้านทักษะทั้งนี้มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาคีพัฒนาให้สามารถออกเป็นนโยบายของจังหวัดสงขลาในการให้ความสำคัญต่อวิธีการนำข้อมูลเพื่อรองรับการตัดสินใจ